

REDACȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe 1 an fl. 10; pe 1/2

an fl. 5; pe 1/4 de an

fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe

an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:

pe an 40 franci.

Manuscrisurile se învâncă.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1/2 p. garmond: prima-dată

7 cr.; a doua oară 6 cr.;

a treia oară 4 cr. și timbru

de 30 cr. de fiecare publi-

cațiune.

Atât abonamentele cât și

insertiunile sunt a se plăti

la față.

Scrisori nefrancate nu se

primesc.

Anul II.

Număr de Duminică

Nr. 51.

Alegere de Metropolit.

S. Buiu, 28 Decembrie.

O zi ne mai desparte de deschiderea serbat rească a congresului național bisericesc intrunit aici să aleaga pe viitorul ocărmitor al bisericii drept credincioase de răsărit. Lume multa românească s'a adunat earăși aici, unde marele Șaguna și-a petrecut și sfârșit rodnică-i viață.

Cu dragoste pentru neam și cu credință pentru biserică, cei-ce compun marele sobor înălțat-au azi rugăciune către atotputernicul stăpânitor al Cerului și pământului, ca să verse asupra lor toate harurile Duhului Sfânt, ca în pace și cu vrednicie să se desfășoare alegerea.

Ear' pe când aceste șire vor fi petite de obștea română, noul metropolit va da și el darul peste cei aici adunați și biserică veduivă avea-va iarăși păstor.

Doi sunt pe care Românii de legea răsăriteană îi dorește în scaunul, cărui Șaguna îi duse atâtea strălucire: Nicolae Popea, episcopul Caransebeșului și Ioan Meșianu, episcopul Aradului.

Amândoi bărbați îmbătrâniți în slujirea bisericii. Cel de la Caransebeș e de 73 de ani, ear' episcopul Aradului de 71. Vîrstă frumoasă.

Cel dintâiu a fost mâna dreaptă a lui Șaguna, cap luminat și suflet pururea cald pentru tot ce privește propășirea neamului. Se poate mândri cu o luptă de peste o jumătate veac, purtată întru mărirea Românilor.

Cest d'al doilea ajuns'a și el să păstorească un pătrar de veac eparchia Aradului, unde a ajuns în floarea bărbăției și unde peste multe valuri a trecut și printre multe stănci.

Amândoi își au oameni cari în foc ar sari pentru ei. Și ori-care va fi ales, noi Românii un singur dor putem să avem: să trăiască în pace și să înmucească ani mulți sfânta noastră biserică, de atâtea primejdii înconjurată. Tocmai pentru-că uat însă atâtea primejdii, îi și cerem noului ales să fie un veghiator credincios și numai dragostea fiască să-l conducă în toate afacerile bisericești. . . . Ca altfel spre povirniș ar merge totul.

Judecând pe temeiul celor înțelepate până acum, alegerea are să se petreacă în cea mai mare pace și rinduială. Duhul frației plutește deasupra tuturor membrilor adunați aici. Nu va putea adevărat fi vorba multă pentru ca unii să convingă pe ceilalți, ci întrebându-și fiecare conștiința, va vota pentru cel ce-i se va părea mai vrednic și mai cu folos bisericii și neamului.

După toate semnele, alegerea se va face Sâmbătă Azi abea ne-am văzut și ne-am cunoscut în biserică. Măne se va constitui Congresul, în care Preasfinția Sa episcopul Meșianu va

fi comisar Consistorial. Se înțelege că votarea, va fi de altul condusă. Vinerea se va trece cu discuția asupra verificării celor nou aleși. Cum până acum protestate nu sunt de cât două alegeri, cea de la Brașov (de mirean) și cea de la Deva (clerical), e nădejde, că inverșunări nu vor fi de văzut. . . . Alegerea de la Brașov însă, unde niște nevrednici au nesocotit cele cuviincioase și sfinte, totuși va aduce puțină sămânță de vorbe mai pe ascuțiș spuse.

La alegere vor fi mulți. Abea doar' dacă din eparchia Aradului vor lipsi 4, ceea ce va face apoi ca tot atâtea să fie sortați, cum se zice, și din archidieceasa, ca astfel să nu voteze din Ardeal mai mulți de cât din Banat și Țeara-Ungurească.

După cum se crede, cei din Ardeal vor vota mare parte cu Preasfinția Sa episcopul Meșianu. O parte dintre aradani earăși țin cu episcopul lor, după cum și cei mai mulți dintre bănățeni earăși vor vota cu Preasfinția Sa episcopul Popea. Deosebirea de voturi, după cum se crede până acum, are să fie între 15—20. Unii lucrează însă în înțeles ca să se facă anteu — Vineri de pildă — o votare de probă și dacă s'ar dovedi, că unul dintre candidați are majoritate mare de tot, cei mai puțini să nu voteze apoi nici ei la alegere de cât tot asupra celui care la votarea de probă a eșit învingător. Nu se știe însă dacă se vor hotări oamenii la aceasta. Căci unii zic: nu e numai vorba de alegere, ci și ea fiecare deputat să-și poată arăta încrederea și să dea un semn de mare cinste chiar și celui care fără a se putea alege, dar' să vadă că un număr mare de Români fruntași îl socot vrednic a fi metropolit.

Ori și cum și ori și care dintre candidați ar fi ales, un lucru hotărât este: toți îi dorim:

Să trăească!

SITUAȚIA. Toate ședințele dietei ce s'au ținut în săptămâna aceasta, adevărat după sărbătorile Crăciunului apusean, au decurs așa de liniștite, încât s'ar părea, că cei-ce până Luni se injurau și se băteau mai rău decât Țiganii înaintea uși cortului, earăși voesc să se împace. În aceste două zile s'au chiar încercat diferiți deputați în vre-o 7 dueluri, s'au rânit în mod mai mult sau mai puțin grav, dar' eacă earăși șed laolaltă la masă și joacă la cărți, ea și când nu s'ar fi întemplat nimica.

Vorba este, că toți, și cei de la guvern, și cei din opoziție, se simt încărcăți de păcate și se tem, că și ale lor lucruri urite ar eși la iveală și toți s'ar descoperi mândriți. D'aceea, în ultima oră, adevărat 3 zile înainte de Anul-Nou, vorbesc deja de împăcare și de condițiunile sub care ar fi să se întemple.

Dacă Băffy pleacă de bună voie, zic cei din opoziție, ei nu vor împedeca să se voteze provisorial bugetului pe 4 luni, provisorul pactului și ce mai trebuiește. Și

Băffy, — se zice, că e gata a demisiona, dar' cere garanții, că opoziția își va îndepărta făgăduiala, pe semne, judecând după sine, el, care încă și-a călcat de multe ori cuvântul ce-l dase opoziției. Așa sunt ei, îngâmfații noștri stăpânitori: se injură ca Țiganii, înșală pe toată lumea, se înșală ei între ei, dar' când ved, că vine gendarmul ca să-i ducă pe toți înaintea judecătoriei se pupă și beau mai departe aldămașul.

De altfel însă o să vedem peste două zile, ce va eși din toată zarva lor.

G. C. Cantacuzino

Plecăm frunțile noastre sub una din acele lovituri ale soartei, cari fac să stea în loc înțelegerea omească și ne lasă zdrobiți și rătați față de o fatalitate, pe care nu o putem concepe, care ne turbură și ne răscolește inima întreagă și tot sufletul.

George C. Cantacuzino nu mai este.

Nu mai este bărbatul, care a fost podoaba timpului său, s'a prăbușit un stîlp puternic al casei noastre naționale, s'a dus dintre noi unul din cei mai vrednici și mai buni fii pe care țara aceasta i-a născut vre-odată.

Și ne-a fost răpit tocmai atunci, când, ajuns în culmea bărbăției, mai mult de cât ori-când patria era în drept a-și întemeia cele mai înalte și mai sfinte speranțe ale sale în virtuțile de o puritate neîntrecută, în marea și luminoasă inteligență, în puternica și vastă concepțiune, în oțelita și neînfrântă energie a acestui bărbat, a acestui caracter, a acestui suflet rar în toate timpurile.

Cine va da măsura întreagă a durerosului gol ce plecarea lui dintre noi produce, ca la o căder: de trăsnet, în viața noastră națională? Cine va putea găsi cuvintele potrivite în cari să se oglindească, așa cum o simțim, toată intensitatea pierderii sfârșitoare ce am suferit? . . .

O viață s'a stins, curată ca cel mai curat cristal; o viață însuflețită în toate clipele ei de cele mai nobile simțiri și de cea mai pură cugetare, o viață în care totul a fost lumină și nici o umbră.

Din cea mai fragedă copilărie, George C. Cantacuzino a trăit într'un mijloc în care marile lui calități firești au găsit o atmosferă întru totul priincioasă frumoasei și înaltei lor dezvoltări. „Me consider ca un om fericit în această lume — zicea el nu de mult într'un discurs în fața Senatului — fericirea mea provine din aceasta, că am trăit în epoca marelui generațiuni, care a fondat și înălțat Statul român, și am trăit încă din copilărie în intimitatea câtor-va din acești bărbați. . . . De la dinșii am luat exemplul, la școala lor am învățat. . . .”

Ceea-ce a învățat George C. Cantacuzino la această școală a prins viață vie într'un suflet întru toate înrudit cu acelea ale marilor luceferi

ai redeșteptării neamului românesc. Sămânța înaltelor și curatelor idealuri a încolțit puternic într'o inimă și o minte pregătită prin însăși firea lor la aceasta.

Deși coborîtor direct al uneia din cele mai mari și vechi familii care a dat țerei Domni, George C. Cantacuzino, dedicându-se de la început cu toată ființa sa acelor mai și largi idealuri, a dus, de la început și până la sfârșit, o viață personală din cele mai simple și mai austere. Muncă, stăruință neîncetată, cinste fără prihană, preocupare necurmată și covârșitoare de a fi folositor societății și țerei, — acestea au fost deviza vieții sale, cum însuși a spus-o în totdeauna, adăugând odată, spre și mai accentuata caracterizare a acestei neclintite devize: „Pe mine, limbile rele nu mă preocupă; mă preocup de împlinirea datoriei mele și mai departe, fie aici (în Parlament, pe banca ministerială), fie ori unde voi fi, voi fi tot eu.”

Astfel vorbește conștiința omului ce se simte și se știe întreg, a bărbatului însuflețit de o forță morală ce stă sus de tot de-asupra micilor patimi și desfide, senină, lovituri ce nu pot atinge o puritate sufletească mai presus de umbra unei bănueli și o înălțime de nobile preocupări ce lasă jos și departe, îndărătul lor, ori-ce frământări sterpe și meschine.

Este proaspătă încă în memoria tuturor marea pildă și lecțiune de suprem scrupul și intransigență morală pe care George C. Cantacuzino a dat-o în discursul său din ședința Camerei de la 14 Martie.

„D-lor — zicea el — ce a făcut nemăsurată putere și nemărginită autoritate de care bătrânii noștri oameni politici, bărbați de Stat, s'au bucurat în această țară? Ce a făcut încrederea nemărginită, pe care fiecare om în parte și țara toată o puneau în cuvântul lui Ion Brătianu, sau în cuvântul lui Rosetti? A fost faptul, că acei oameni politici în toată puterea cuvântului n'au amestecat nici odată politica cu afacerile. Ce a făcut în trecut și, negreșit, ce face și astăzi în partidul conservator autoritatea necontestată a dlui Lascar Catargiu? Este negreșit faptul că, făcând politică toată viața d-sale și făcând din politică, nu voi zice o profesiune, dar' un apostolat, nu a amestecat dl Catargiu nici odată politica cu afacerile. . . .”

Și mai departe:

„Nu fac nimănui o crimă din faptul că muncește, produce și câștigă. . . . Am spus numai și susțin, că atunci când cine-va merge pe o cale întinsă în afaceri, atunci să fie cu mai puțină acțiune în politică; pentru că politica și afacerile sunt două lucruri deosebite. Vederile omului politic pot să fie bănuite că ar fi ea întunecate de afacerile în care are interese, sau din contră, când politica ar fi lămurită, se poate ca afacerile să sufere. Acest lucru am voit să-l stabilesc. . . . căci, dacă pentru masa poporului este o obligațiune să muncească și să câștige, pentru omul politic nu trebuie să fie câștig din afacerile politice cari-i sunt încredințate.

Această teorie, pentru mine este o convingere adâncă. Nu voi înceta de a vedea în acest mod. . . . de a vedea într'insul o condițiune de moralizare și de progres pentru societăți. Dorosc din adâncul inimei, ca toți acei oameni, cari au sau n'au averi din

naștere, dacă fac politică și dacă fac din politică o profesiune, acei oameni să se abțină cât se poate mai mult de afaceri."

Și aplauzele furtivoase cu cari au fost acoperite aceste cuvinte nu erau numai pentru această curată și înaltă concepțiune despre ceea ce trebuie să fie un om politic, ci și pentru pilda vie ce sta în acel moment înaintea Camerei.

Pilda vie a unui caracter și a unor virtuți dintr-acelea a căror amintire se păstrează pe un etern piedestal în fața timpurilor — și pilda vie, în același timp, de o neistovită energie și putere de muncă, de un devotament fara margini pentru cauzele mari și nobile, de cunoștințe întinse, pătrundere adâncă a nevoilor obștești și concepțiune vastă pentru satisfacerea lor, în toată activitatea sa, intreruptă în chip atât de dureros pentru țară, pentru care George C. Cantacuzino avea încă atâtea de făcut...

La 1 Octombrie, ziua retragerii sale din minister, făcând o repede ochire asupra activității lui George C. Cantacuzino, scrieam zicând:

„De sigur că d. Cantacuzino nu și-a dat toată măsura în acești din urmă trei ani, și...”

Nu mai putem continua; e sfișietor să ne amintim speranțele și urările de atunci, când nu ne gândeam de cât la serviciile însemnate ce avea de adus țerei și ar fi putut să le realizeze...

Și când ne gândim că aceasta a fost și una din marile dureri ce acest barbat, tot el până în ultima clipă, a avut și a exprimat părăsind această viață, cugetarea ne stă în loc — ochii noștri ved, dar' mintea noastră nu poate să priceapă, atâta dor, dragoste caldă și luminoasă înțelegere, pierdute pentru țară, atâtea mari și atât de îndreptățite speranțe, stinse pentru tot-d'auna.

„Voința Națională”

Din Bucovina.

Regularea congruii preoțești.

În cele din urmă ameliorarea salariilor preoțești e un fapt împlinit. După cum serie „Patria” actual a sosit la consistorul de acolo. Cu prima lună 1899 parohii din Bucovina primesc 900 fl. anual și 4 adausuri decenale de câte 100 fl. Cooperatorii primesc 650 fl. anual și 2 adausuri quinquenale de câte 100 fl. Rămânând în protopopilor e de 300 fl. anual. În cas de boală parohii care au până la 10 ani de serviciu primesc 500 fl. anual, până la 20 ani 625 fl., până la 30 ani 750 fl., până la 40 ani 875 fl., peste 40: 1000 fl., ear' cooperatorii primesc o pensie de 400, 450, 500, 550 și 600 fl. anual dacă au peste 40 ani de serviciu.

DIN ROMANIA

O delegație rusă.

Țarul Nicolae II a trimis o delegație a regimentului „Vologda”, ca să prădicie M. Sale regelui Carol I epoletele acestui regiment, al cărui comandant onorific a fost numit M. Sa i că pe timpul călătoriei Sale în Rusia de către împăratul rusesc. Delegațiunea se compune din colonelul Kosensko, comandantul regimentului și căpitanul Boguslawski.

Încă la gara din Iași, sosind Dunsinea, 25 Decembrie, delegațiunea a fost binevențată de către d. n. general Iare, colonel Mustafa, și Pencseu, prefectul poliției. Seara, ofițerii superiori ai garnizoanei au dat, la cercul militar, un banchet în onoare delegațiunii rusești.

La București delegațiunea a ajuns Luni 26 Decembrie înainte de amiază; la gară a fost primită de către comandantul pieței, gener. Arghelăscu; și alți funcționari.

De la gară, colonelul Kosensko și căpita-

nul Boguslawski au fost conduși la Palatul Regal unde sunt găzduiți.

Martă, la orele 10 înainte de amiază ambii deputați au mers la legatiunea rusească, unde au fost primiți de dl Fonon, ministrul plenipotențiar al Rusiei.

Apoi delegațiunea rusă s'a întors la Palat.

La orele 11 jum. dim., M. S. Regele a primit în audiență delegațiunea rusă.

Colonelul Kosensko a prezentat Majestății Sale omagiile regimentului Vologda și l-a predat în același timp epoletele cu cifra M. Sale.

La această ceremonie n'a mai fost față decât d. maior Muica, care servia de interpret, căci d. colonel Kosensko cât și d. căpitan Boguslawski nu vorbesc altă limbă decât cea rusă.

Audiența delegațiunii ruse a durat o jumătate de oră. În urmă, delegațiunea regimentului Vologda s'a întors la legatiunea rusească.

După amiază ambii s'au dus la palatul dela Cotroceni, unde au fost primiți de A. S. R. Principele Ferdinand.

Seara, la orele 7 jum., un prînz de gală s'a dat la Palat, în onoarea delegațiunii.

La acest prînz, au fost MM. LL. Regelui și Reginei oaspeți AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria; dl Fonon, împunmă cu secretarii legatiunii imperiale; d. Dim. A. Sturdza, președintele consiliului, ministru al afacerilor străine; dl M. Pherekyle, ministru de interne; d. general Berendei, ministru de război; d. Roseti-Solescu, ministrul plenipotențiar al României la Petersburg și încă multe alte persoane de distincție.

Mercuri, dimineața, delegația rusă a vizitat căsărnille și așezămintele militare din Capitala, ear' la orele 12 s'a dat, în onoarea delegației, un banchet de ofițerii generali și superiori în garnizoană, presidat de A. S. R. Principele Ferdinand.

După amiază colonelul Kosensko și d. căpitan Boguslawski au continuat visita căsărnilor; ear' seara s'a dat un mare prînz în onoarea dlui Fonon și a delegației ruse, la d. prim-ministru Dim. Sturdza.

Alegerea comitetului național studențesc.

Duminea trecută a avut loc alegerea comitetului național studențesc.

Au fost aleși d. n. B. Demetrescu Brăila, Ion Gr. Vulturăscu, N. I. Apostolescu, Al. Antimireanu, Const. Musescu, Octav Leca, Toma Dragu, Ianculescu I. C. și C. Solomonescu.

Comercial cu străinătatea.

În primăvara anului curent, S. M. R. a făcut o încercare transportând 8 boi și 2 viței la Rotterdam. Aci vitele au fost tăiate și carnea expedită la Londra, unde importul animalelor vii este prohibit.

Încercarea a reușit pe deplin, căci calculându-se costul animalelor și toate cheltue. l. l. făcute până la transportarea cărnei pe piața Londrei, s'a constatat că prețul unui kilo de carne revine la 23 bani. La Londra un funt de carne variază între 41 și 57 bani.

Măcelarii din Londra, față de acest rezultat, e vorba să importeze că e 1.000 capete de vite pe săptămână din România.

Prutul înghețat.

Două sute cincizeci de caice încărcate cu cereale au fost prinse de ghiță. Cheltue. le cu întreținerea echipagiului vaselor prinse, precum și avariile eventuale ce se vor produce vaselor, vor fi imense.

Restaurarea mănăstirilor.

Ministrul Cultelor a luat o bună hotărâre. În primăvara viitoare se vor restaura toate mănăstirile și bisericile, care au un trecut istoric mai de seamă.

O conferință la Ateneu.

Duminea trecută, 13 st. v., dl Ionescu-Gion a ținut în Ateneu o conferință despre „Frumoșis le arte în București până la 1800”, ca un capitol al studiului său, intitulat „Istoria Bucureștilor”.

Necontând să afirme de la început că în Țeara Românească s'a dezvoltat artele frumoase chiar în cele mai viforoase timpuri, dl Gion lasă să vorbească documentele. Vorbind despre Arhitectură, pomenesc de acele biserici și clădiri mărețe cari își fac apariția încă din veacul al XI.

Pomenesc de castelurile Giurgului, făcute de Mircea, de castelul de pe Argeș, de al lui Negru-Vodă, de biserica Snagovului, de „Cubele și casele fortificate” zidite de pe la munți. Apoi în București de toate acele case mari boierești, cu ziduri groase împrejur, cu bolți, galerii și arcade, cum erau casele lui Mihnea Vodă.

Toate aceste sunt pămăntate de vijelia timpului; toate aceste clădiri:

Cu ușile ferecate

Cu ferestrele încănate,

Cu lanțuri de fer legate,

astăzi au ramas numai o pomenire. Ele dovedesc însă că arhitectura a înflorit în țeara românească.

Până mai aproape de noi s'au păstrat, curtea Domnească zidită de Radu cel frumos; turul Colței; palatul lui Const. Șerban Basarab. Arhitecți vestiți au fost Neagoe, Petru Rareș, Duca Vodă și Veselenii. Mai târziu Giulini și Hartler.

În Pictură eceleași constatări; în sec. XVI, în casa lui Mircea Cobănuț se vorbea de Paul Veronese, tot așa de mult ca și în Venetia. În casa lui Alexandru Vodă se spune că ar fi existat un portret al lui Ștefan-cel-Mare, datorit unui pictor italian. Ait autor ne vorbește despre portretul lui Petru Cercel. Încă din sec. XVI, găim portretele Domnilor zugrăvite în biserici.

Pictura religioasă venise din sec. XIII și XVI.

Între 1500—1600 găsim o mulțime de pictori italieni în țeară, găsim și pictori români. În familia lui Mihail Viteazul trebuie să fi fost cineva pictor. Popa Vlaicu din Tirgoviste zugrăvesc iconițele-aquarele, de pa evanghelia lui Mateiu Basarab. Brâncoveanu trimite tineri în Venetia, să studieze pictura. Singurul gravor pe care îl găsim în țeara românească a fost metropolitul Antim Ivireanul. În sculptură eceleași constatări, ca și în arta decorativă, ca și în musică. Documentele dovedesc că toate artele frumoase și decorative au existat în România și că Românul în totdeauna a iubit frumosul. Dacă aceste arte n'au putut să ajungă la o dezvoltare mai înaltă, e. u. a o găsim în multe necasuri cari au căzut asupra țerii.

Conferența dlui Gion a fost ascultată cu cea mai mare atenție.

Revista externă.

Francia și Germania.

Într'un articol asupra relațiilor Franței cu Anglia și Germania, dl Caissy publică în Journal o convorbire, pe care directorul acestui ziar a avut-o în timpul congresului internațional al muncii, din Berlin (în 1893) cu dl Burdeau. Domnul D. Burdeau istorisea:

„Împăratul Wilhelm a întrebat aseară pe Jules Simon: — „D-ta, care ești un barbat inteligent și înțelept, crezi, că ar fi posibilă o apropiere de Franța? Francezii văd în mine un adversar sistematic; în privința aceasta n'au dreptate; eu mi iubesc țeara și o servesc; dar' sunt de părere că am deja destul de lucru spre a menține glorioasă operă a bunicului meu, a o întări și așeza pe base solide, fără a o primejdui cu ușurință în aventura unui război”.

— „Ah Sire—răspunde Jules Simon—îmi ceri să vorbesc sincer și trebuie să mă supun. Un moment să deschid între noi: Alsacia și Lorena. Restabilește granițele cum au fost mai înainte și poporul francez te va primi cu bucurie”.

— „Dar' aceasta e o nebunie! răspunde împăratul. Cu ce drept măș atinge de moștenirea pe care mi a lăsat-o bunicul meu? Și ce ar crede supușii germani despre nepot, ei cari în urma războiului, pe cari nu noi l'am declarat s'au strîns sub stindardul Germaniei? Aceasta nu poate fi serios, d-le Jules Simon, aceasta e imposibil, și dacă d-ta ai fi în locul meu, ai gândi tot astfel”.

— „Si Majestatea Voastră ca și mine, dacă ai fi în locul meu — răspunde Jules Simon. Repet, că momentul e imposibil de trecut.

— „Dar' dacă eu — continuă împăratul stăruitor — ași acorda Franței unele privilegii, privilegii d'osebite și speciale, spre exemplu cu ocazia renouirii tratatelor comerciale?”

— „Ah, Sire — răspunde Simon — din deferință toate aceste n'ar fi de ajuns”.

Conversația se intrerupse aci. Dl Caissy e de părere că de atunci lucrurile s'au schimbat foarte mult, și lasă să se întrevadă că Jules Simon ar vorbi azi cu totul altminterlea.

Petersburgia Viedomosti al cărui director este principele Uhtomski, secretarul prieten intim al țarului rusesc, constată o mare satisfacție întorsătura ce s'a făcut în opinia publică a Franței în favoarea unei apropieri de Germania.

Chestiunea necesității unei apropieri Franței de Germania — află acest ziar de sorginte autorizată — preocupă azi nu numai presa și societatea, ci și pe politiciani și pe bărbații de stat. Fenomenul acesta trebuie să fie salutat cu bucurie. Chestiunea Alsaciei și Lorenei a perdut pentru Franța orice însemnătate. Activitatea Puterilor continentale se desfășură azi numai în domeniul colonial, unde Franța ar putea merge mână în mână cu Germania.

Rusia ar sprijini mult o apropiere a Franței de Germania, pe când Europa, sub influința acestui eveniment, ar dobîndi posibilitatea să-și desfășoare forțele ei civilizatoare în celelalte părți ale lumii. Muncă culturală e pacea; și pe această cale se realizează planurile țarului.

Din Austria.

Pe ziua de 28 e., au fost convocate 13 din cele 17 diete ce au fiecare țeară și țerișoară îndeosebi pentru a se îndeletnici fiecare cu știe mai bine de trebile și necazurile coating de mai aproape. Ședințele au fost deschise printr'o scrisoare împăratească aproape cu totul fel pentru toate dietele; într'une M. Sa pune în vedere, că se vedea trebuința de a se lua mai multe treburi de pe spinarea parlamentului central din Viena și a însărcina cu isprăvirea lor numai dietele provinciale, adecă a lărgi și mai mult dreptul acestora de a îngriji ele de ele, sau cum zice și altfel: a se ocărmi în mod autonom. Între aceste treburi autonome se crede că vor fi la primul loc școalele, auume că nu parlamentul din Viena să facă legi despre școale, ci fiecare țeară, și țerișoară de dincolo să hotărească în dieta ei: câte și de fel de școli are lipsă; în ce înțeles sau duch să-și crească copii, câți și să umble neapărat, în mod obligat la școală, cum și câte să fie plă pentru învățământ, și altele și altele.

Așa rânduială s'a aflat de bună firească din mai multe considerații, căci spre pildă poporul ceh e mult mai înaintat în cultură, de ce poporul polonez ori rutean din Galizia, sau țeranul Neamț din Tirol ori Salzburg, unde domnește încă tuncime. Tot astfel ar fi spre pildă, dacă ar veni vorba despre a rânduială și în Ungaria: noi Rămânii am avea lipsă poate de al pildă Rutenii din țeara noastră, ei's cu n'ult mai înapoiași de cât poporul nostru.

Va să zică, dincolo în Austria, și poarele și țerile în cari ele locus dobândesc tot mai multe drepturi libertate de a se ocărmi ele însele, de a-și vedea singure de trebile lor, pe când la noi pe zi ce merge tot mai mult ni-se scurtează. Dar' pentru aceea să nu scădem în barbăție, ca precum se răsună ori-ce prostie și nedreptate în viața de toate zilele așa se va răsuna odată de la sine și ceea-ce de obicei zicem „prostie și nedreptatea ungurească”.

Dușmanii foilor românești.

(i-b) Foile noastre românești au una și aceeași țintă; una și aceeași chemare.

Ținta lor e a lumina poporul, ca să se cunoască pe sine; să-și cunoască datorințele față de neam și patrie; ear' chemarea lor e a apărării intereselor poporului român și a combatere și muștră mișelii și fărădelegile celor - ce sunt chemați, prin lucrurile și faptele lor, a face spre mulțumirea acelora, ce cu avutul și sângele lor apără această patrie.

Cu cât o foie românească apără cu mai multă bărbăție și cu mai mare dragoste intereselor noastre românești, cu atât ea este cetită cu mai mare dragoste de cărturarii poporului Român, — și cu atât este mai dușmană și prigonitoră de către stăpânirea maghiară, careia nu-i place să-i descopere adevărul.

În timpul din urmă foile noastre au străbătut până și în cele mai de jos pături ale poporului român, și această împrejurare în mare parte se poate mulțumi în deosebi preoților și învățătorilor noștri.

La ocârmuitorii cei „drepti“ ai patriei noastre, nu le place să știe și poporul de rând, că ce oameni cinstiți sunt puși să facă dreptate și să conducă și ocârmuiască statul.

Ștind noi ce „binevoitori“ ne sunt nouă și foilor noastre ocârmuitorii unguri, apoi nu ne prinde mirarea când aflăm că stăpânirea prin „cinstitele“ ei organe cearcă în tot chipul de a pune pedeci, ca primum-ranții foilor românești de pe la sate, să nu-și poată primi regulat foile, ca astfel camenii să se disjunge de a primumera și ceti foi românești.

În multe locuri această apucătură nerușinată și-a și ajuns scopul.

Vorbesc din pășite și nu ași avea cuvinte a face astfel de descoperiri dacă între uneltele unguirilor nu ar avea bată-l crucea și câte un lepros: ciuma și buruiana cea veninoasă a poporului român: *renegații*.

Birăul unei comune din cercul Aciudului, comit. Albei inferioare, care și-a câștigat între honvezi „cinstita“ cultură și cu frumoasele obiceiuri ce-l împodobesc și-l fac plăcut stăpânirii maghiare.

Nu-l amintesc cu numele — de o parte ca să nu întinez coloanele unei foi românești cu „cinstitul“ lui nume, — ear' de altă parte ca să nu-l întăresc în poziția ce nu o merită, făcându-l binemeritat înaintea celor ce-i sprijinesc mișeliiile, — că de câte ori a fost atacat prin foi, totdeauna s'a dus cu foia la pretor de s'a plâns contra foilor românești, ba s'a dus chiar și atunci când nici nu s'a făcut în foi alusiune la el. Așa e păcătosul, își face suman dir tot ce se scrie prin foi contra mișeliiilor slujbașilor ungurești.

Acest model de slujbaș unguresc ca să-și răsbune contra învățătorului din acea comună, pentru că a cela îi combate câte una din multele și ne mai pomenite — mișelii, cari le face cu sprijinul celor ce cu puterea îl susține în post — cearcă între altele multe să împedea primirea regulată a foilor ce le primumeră așa că respectivul învățător abia primea jumătate numerii din foile ce abona, și și aceea numai după 2—3 săptămâni, — din care cauză învățătorul a fost silit să-și țină la postă pulpă separat, cu taxă anuală de 6 fl. v. a.

Cinstita faptă de a reținea și nimici foile se urmează și față de cei vre-o 15—20 abonenți ai unei foi săptămânale din respectiva comună.

Constatându-se că primarul folosește foile la pachetare, în loc de a le preda celor ce le-au abonat, abonenții au rugat pe învățător, ca să stăruie ca foile lor să vină la olaltă cu ale dănsului. Așa s'a urmat și așa erau mulțumiți abonenții.

Inima cea nobilă a primarului n'a putut suferi ca abonenții să-și primească regulat foile, ci cu cinstita sa față sa dus la postă și a interzis postarului a mai pune foile în pulpă plătit de învățător și de ceilalți abonenți.

Cu aceasta păcătosul încă nu și-a ajuns scopul, căci abonenții au rugat administrația foi, ca să trimită toate esemplarele abonenților la adresa învățătorului, de unde cei abonați își primeau regulat foile.

Astfel de soi de unelte cinstite are stăpânirea pe multe locuri și aceste ispravnicii sunt „oamenii“ guvernului.

În cele mai multe comune cu posta depărtată, cărturarii nu și abonează gazete din cauză că nu le primesc

regulat. Și cauza acestei batjocuri sunt numai organele statului, cari ca să și tacă merite înaintea stăpânirii nimicesc foile românești.

Unii mai nimicesc foile și din cauză, ca poporul să nu cunoască unelțiile și fărădelegile ce zilnic le fac organele statului, și ca cetitori să nu primească povețele ce le primesc din foi.

Protestăm cu toții împotriva acestor mișelii!

Pomul nănașului

Fiind îndemnat din partea reșosatului publicist George Bariț, pe când eram profesor la școala civilă de fete a „Asociațiunii transilvane pentru lit. și cult. pop. român“, să fac un studiu asupra pomului de Crăciun, mi-am adunat încă atunci material și am și lucrat operatul în formă de conferință publică, cetindu-l înaintea societății sibiene în șirul conferențelor puse la cale de comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiu, în anii 1893/94, 1894/95. Și apoi l'am dat publicității în „Transilvania“ Nr. 1 al anului 1895. Ideile depuse acolo voesc a le completa prin descrierea datinei din fruntea lucrării, așa pre cum o am auzit din gura tatălui meu Ilie Șpan în comuna Lupșa, Valea Arieșului (Munții Apuseni).

În Munții Apuseni se află o mulțime de obiceiuri, cari lipsesc total în alte ținuturi românești, parte apar în o formă de tot schimbătoare.

Și au părțile acestea particularitățile lor apuse prin natura împrejurărilor geografice și mai virtos prin trecutul istoric al țării. Drept aceea îmi permit a descrie obiceiul dela nuntă anunțat mai sus.

În comuna Lupșa mai înainte vreme și încă nu de mult timp se făcea nunta (ospețul) cu mult alai și mare pompă; și seamă se mai face, dar' multe obiceiuri frumoase s'au părăsit din cauza miseriei, care a început să copleșească și această comună, altcum una din cele mai frumusele de Munții Apuseni. Între altele și obiceiul pomului nănașului se cam șterge.

Ce era adevărat și ce este acest obicei?

Nănașul, respective nănașa lua una sau mai multe crengi de măr frumos ramificate, lega de toarta unui ciubereț nou, nefolosit, și împodobia cu: mere, nuci, turte făcute de ea și coapte în cuptor, mățăși etc. pregătite astfel l' ducea la ospet (nuntă) și-l lua pe masa de ospetat. Atunci socrii împleau cu vin și apoi cu păhare de măr și lua nănașul și închina pe la cei

oaspeți. Acest măr rămânea acolo, până ca se despărta nănașul, ceea-ce totdeauna se întâmpla înainte de a se însera, când apoi nănașul l' lua și îl ducea acasă precum l'a adus. Când se reintorcea acasă mai ducea și cu sine pe nuni, cari pe aici erau cam trei părechi. Totodată duceau cu sine și colaci dela miri și nănașul încă mai avese acasă anume pregătiți pentru nuni. Ajunși la casa nănașului se ospetau, vinul l' dau nunii, mâncarea nănașul. Așa își petreceau ei la casa nănașului, eară mirii și oaspeții la casa socrilor mari.

Pomul adus earăși încărcat era pe sama copiilor nănașului, care aveau dreptul să-l despoaie de tot cu ce era încărcat, sau la cas dacă nănașul nu avea copii, erau copiii neamurilor și ai vecinilor sei, căci de acestia totdeauna se găseau. Cu multă bucurie așteptau copii sosirea zilei de nuntă, cu ochii doritori priveau la mama lor, când făcea tortuțele în „ghiguri și chipuri“ (în felurile forme.) Ei nu se mișcau de lângă mama lor și lung priveau și i urmăreau toate mișcărilor.

Când sosia ziua cu cât dor și neastîmpăr așteptau să le ciupere barem o tortuță din pomul de pe masa oaspeților, ceea-ce buna mamă o făcea, dar' totdeauna cu observația: „așteptați până acasă, că apoi al vostriu e tot, aici nu e ertat să fie pomul golit, că asta stă rău; fiți cu răbdare, dragii mei!“

Frumoase suveniruri, doioase zile pentru micuții copilași!

Cine n'a trăit copilăria în mijlocul naturii, în mijlocul vieții țărănești, nu știe să priceapă farmecul vieții lor, nu știe să înțeleagă duhul lui de viață, nu are simț pentru bogăția lui sufletească, nu poate să pătrundă în adâncul sufletului lui, nu i cunoaște tainele lui, nici șoptele inimii lui și deci nu-l poate nici înțelege.

Voeste cineva să cunoască poporul, poangoare-se în mijlocul lui și acolo facă studii de psihologie, de morală, de politică populară, ear' nu privească din înălțime la acest bun, blând, tainic, deștept și bogat în simțăminte și cugete curate.

Astfel, făcându-și studiul ori-cine va înțelege ce cugetă, simțește și voeste poporul român și nu se vor mai comite atâtea și atâtea greșeli în lucrările publice, când calea vieții lui e croită și noi avem numai să o cunoaștem și cu flori în pălărie și cu inimă curată mereu să pășim înainte spre ținta destinațiunii noastre.

Dr. Petru Șpan.
prof. școl.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“

ECHO.

— La apelul făcut de măritul congres național bisericesc pentru monumentul Archiep. și Metropolitului Andrei bar. de Șaguna. —

Motto: „Români, aduceți-vă aminte de cel-ce au murit luptând pentru drepturile noastre!“

De pe o piatră monumentală.

Un popor ce-i gata, a-și da ofertul seu,
Pe monumentul cel sfânt, scump lui Dumnezeu,

Acela e vrednic, de mare renume,
Între cele culte popoare din lume!

Un popor, ce este și recunoscător,
Față de bărbatul cel binefăcător;
Însuși se cinsteste și își face bine,
De'naltă monument, la ce să se închine!

Monument reclamă azi bărbatul mare...
Care, în merite, păreche nu are...
Un monument, care să fie în lume,
Dela d'almi Șaguna, ilustrul renume!

Jertfiți dară Români, Marelui Șaguna,
Ca'n recunoștință, să fim cu toți una!
Să avem un monument, pe veci neperitor,
Mândrie să fie și filii fiilor!... tele

Lasă să se știe, în centrul din Sibiu
Până când în lume, va fi Români
Că nu au fost mai demn...
Ca „Andrei“, care...
prea greu!...
(Chitighaz)

Iosif-Ioan Ardelean.

Poesii populare.

(Din Bănatul Timișan.)

Floare albă din grădină,
Scoate-te ași, rădăcină —
Să-te sădesc la fântână;
La fântână la sălcuță,
Un' se spal' a mea puicuță;
Și sopen și cu albele.
Tot se cât s'o spela
Și ca muerea mea —
Șede
Și de ocul și suspină
r inima-i plină.

Vir cu celalalte popoare.
Ce merla și-l întreabă:
Ce ți-e, cucule dragă?
Ori ți-e foame, ori ți-e sete?
Ori ți-e dor de codru verde?
Nu-mi foame, nu-mi sete,
Nici mi dor de codru verde;
Ci mi dor de țara mea
C'am lăsat trei mândre n'ea,
Una n' deal și una n' vale,
Una n' mijloc de cărare.
Cea din deal ca ș'un păhar,
Cea din vale ca ș'o floare,
Cea din mijloc de cărare
Să i fac gura păharele,
Să beu rachie cu ele
Să beu rachie rozol,
De jele că nu mă asor,
Să beu rachie cu miere
De jele, că n'am muere.

De trei zile n'am dormit
Și nimic n'am dobândit;
Dar să știu c'aș dobândi.
Căi trei nopti că n'aș dormi.
Faci c' cine și ce poate,
Eu iubesc fetele toate,
Că de raiu șuu...
C'am făcut multe păcate.
Am iubit în sârbă toare
Două fete verișor.

Somn iubit în sârbători
Două fetițe surori.

Culese de Vichentie Ianășev
june în Cladova.

(De pe Orișul alb)

Foie verde foie rară,
Adă doamne ca n' țară
Fete să fie cătane;
Eu să le fiu domn mai mare;
Să le pun tot rândurele,
S'aleg cel' mai frumușele;
Peste noapte închisoare,
Cu mine în chilăță,
De ciudă aș stränge'o n' brață;
De necasul cel mai mare,
I-aș da dulce sărutare.

Floricea din pământ,
Pus-am gând să mă fac sfânt.
Am postit postul cel mare,
Ziua de Vinerea mare.
N'am beut, nici n'am mâncat,
Numai mândr-am sărutat;
Fost-am la cuminecat

Un Albanez.

Dintre națiunile cari duc o luptă necurmată împotriva domniei turcești sunt în locul întâiu Albanezii. — Chiar zilele acestea a ieșit eară vestea, că Albanezii earăși se mișcă și au vestit că dacă nu li se va ușura soartea, la primăvara fac revoluție. Sunt oameni chipeși, viteji cari nu cunosc frica.

Cum se gade m'am rugat;
Din gură borborosând,
Dar' mândra mi-o fost în gând.

Floricuță cu miros,
Doamne, tare's păcătos;
Doamne plinu's cu păcate
Cinei care și jumătate.
De-o vrea bunul Dumnezeu
Le ia de pe capul meu;
Trei care dă la popa,
Două la preoteasa,
Eu rămân cu jumătate;
Și le-oi da pe 'mprumutate
La fete pe sărutate.

Frunză verde busuioc,
Fost-am asară la joc;
Am jucat cu o fetică,
C'o fetică tânără,
Cu chica era pe spate
Cărentă de jumătate.

Frunză verde de prin zori,
Bade ce nu te însori?
Și să mă iei de muere
Căci capeți multă avere;
Capeți jug de la doi boi,

Și-o colibă de la oi,
Și pământ cât poți căcașe
Bani de nu i poți numera;
Grapă, plug puțin stricat,
Și-o funie de spenzurat.

Foaie verde foaie fragă,
Mărită-mă maică dragă;
Mărită mă n'astepta
Chica 'i albă ea și a ta.
Frunză verde frunzuliță,
Mărită-mă măicuțiță;
Nu mă fă călugăriță,
Ori în sat prescurăriță;
Draga maicii eu te-ași da,
Dar mă tem, tu nu-i răbda
Sfada dela soacră-ta;
Căci soacra nu-i maică dulce,
Să te mustre, ea te suce,
Ca cum suci firul pe fus;
Să nu zici că nu ți-am spus.
Mă mărită că n'am ce face
La dor nu pot pune pace,
Căci de dor de măritat,
Mi-s-a făcut moară 'n ci ap;
Și atât tot mă gândesc,
De mă tem că poartă
buneecc.

Petru Haiduc,
sodal.

CHIUITURI

Cătu i copila de mică
Ea să uită la opincă
Și iubește de pârlește;
Căci să-o dogenește
Mărită-mă pân' va crește.
Să se dăruie
*
Rău mă doare pept și'n spate
De puște și de lăcnițe;
Rău mă doare'n pept și'n șele,
De pușcă și de curele,
Rău mă doare peste'nעים,
De câte fete am strins.

Bată-l focul
Place-i jocul:
La mâncare ca s'un lup,
Dar' la lucru-i uituc!

Frunzuliță dintr'un cheiu.
Țueți mândră ochii
Că mândru măi ca ți cu ei.
Culese de N. Hânza, învățător.

Bu mândruță dela noi
Te ved ziua în război
Cum îți umbli mânăle
Cum tot dai cu brăgule
Și gândesc atunci'n mine
Doamne cum ar fi de bine,
Să-ți fiu eu suveică 'n mână
Să mă porți o săptămână
Dintr'o mână 'ntr'alta mână.

Și eu bade dela noi
Te ved ziua lângă noi,
Cum îi paști pe murgurei
Numai singur singurei.
Și gândesc atunci 'n mine
Doamne, cum ar fi de bine
Să ți fiu fier măr bătăș
Să mă pui l'a ta gurită.
(Hopa, hopa, joacă popa,
Uiu iu și dascăl!)
234

Din Munții-Apuseni.

Câmpeni, la 18 Dec. 1898.

Biserica gr.-ort. din Câmpeni a avut din vechime 2-3 preoți, deși scriptura numește un preot „Ingerul bisericii” apocolips c. 2 l. „Lumina lunei”, „Sarea pământului” altele; totuși preoții parohiei noastre au trăit în continuare certe, neînțelegeri, cum se întâmplă unde sunt doi stăpâni într-o casă, așa încât de lângă rîle lor și ale poporului e plină arhiva consistorului din Sibiu, ba și acum frecările continuă și aștept lucrul dureros durează de cel puțin 10 de ani.

Până în anul 1877 au fost parochi protopopul I. Pațija și cumnatul său B. Motora, care au dus o viață cât se poate de dușmănoasă unul contra celuilalt, ba Consistorul a și suspendat odată pe preotul B. Motora de la funcțiune pe 6 luni, pentru o bătaie ce a avut cu capelanul protopopului Pațija, în decursul liturghiei. Răposând prot. Pațija, parochia vacantă a administrat-o 8 ani preotul M. Contes, carele era ginere răposatului protopop; fiind-i la socrul-sau și încă aci capelan, fusă tot în certe cu parochul al doilea, B. Motora.

În 1884 întregindu-se protopopiatul, s'a ales actualul protopop Romul Furduiu. Ca conducător și mai mare nu a cetit încă nici d-esa ce zice Ioan Gură-de-aur. în cap 13, că ce virtuți se recere de la el mai mare.

În loc să domolească spiritele mai tare ca atîtat, ba pe administratorul parohiei M. Contes l'a alungat de la serviciu, deși a căpătat de la fostul Metropolit îndrumare, să-i conceadă a servi în biserică, fără a și urma drept la venite, nici barem ca preot să l'a suferit a se împărțăși, așa încât a fost silit a cere de la Consistor să fie absolvat cu familia sa de a fi privit ca parochian atît al actualului protopop, cît și al fostului paroch B. Motora, ceea-ce a și dobîndit.

Însă ce vezi, că până unde merge răstărea și pisma la unii preoți, ve comu- pedia răposând preoteasa preotului M. Dunas, aceasta a fost dobîndit prin o tele- grafi de la fostul Metropolit concesiunea, a serviciul înmormântării să-l îndepli- nă preotul din Certeja, Cothișel, ceea- ce și e fectuit; — protopopul R. Furduiu caînd biserică nu a suferit a se da pra- bu, odăjli, cărți, cu un cuvînt nimica, a toate cele de lipsă s'au imprimutat la biserică gr.-catolică din Câmpeni, ear' viciul înmormântării, fiind pe timpul a- ca cheile bisericii perdue, s'a făcut în- ter sub cerul liber.

Atîta pînă unde merge cultura unui pro- top care are calificația superioară! În anul 1890 răposând și parochul al doilea B. Motora, acum pînă la întregirea paro- chiei creștine, că protopopul a dispus a se administra prin preot disponibil M. Contes? Ioane ferește, îndată a luat pe învăță- rul Ioan Motora, fiul răposatului preot B. Motora din școală, trimițindu-l la Sibiu la înțierea de preot, ceea-ce s'a și întemplat și abuzum, venind sfîntit l'a instalat de administrator, deși avem legi și regula- ente, ba chiar canoanele prescriu, ca tru presbiter se hronoeste numai acel eric, care e deja ales și se sînteste espres- entru parochia unde e ales.

Parochia nu s'a putut întregi după cum e prescrie prin legi, deoarece cu protopo- ul a încercat toate — câte nu sunt per- aise pentru de a zădărnici reocuparea pa- rochiei a doua, ca să rămîna singur și în fine să și facă capelan, care să facă funcțiile și numai să tragă venitele: nesucezindu-i, a- la în vara trecută după o administrare ile- ală de 8 ani se exoperează darea de oneurs pentru ocuparea parohiei a doua, se clasa a doua, la care parochie au con- curat 7 concurenți, însă din toți numai 3 au avut calificațiunea cerută de lege.

Între cei, fără calificațiune recerută pentru parochie de clasa a 2-a a fost și administratorul de pînă aci Ioan Motora pe care Consistorul din Sibiu l'a făcut preot și susțînut 8 ani de administrator, contra

tuturor legilor și regulamentelor — pe lângă toată lauda ce a pus-o pe el protopopul — totuși n'a căpătat concesiune de la Consistor pentru a putea compete, de aceea comitetul parochial nu l'a putut primi între candidați.

De altă parte tot Consistorul când l'a admis de administrator i-a fost rezervat postul de învățător — așa ca la cas, când nu ar putea fi paroch să și reocupă postul de învățător, poftescă acum pedagogii a și face concluzia despre progresul din școală după o absentare de 8 ani, apoi astfel de favoruri numai la cei îndruditi se pot face; nu înzadar nepotismul trebuie cu ori ce preț să înflorească, apoi școală, biserică, progres. calificațiune aceste sunt lucruri laterale la domeniul consistorialisti.

Văzînd oamenii lui I. Motora, că el cu nici un preț nu poate figura între candidații postului de paroch, au dus la Sinodul electo-al o mulțime de nealegători, ba chiar femei și copii precum și gr.-catolici, sbierînd astfel încît președintele Sinodului, protopopul R. Furduiu a închis Sinodul, fără de a face alegerea, făcînd raport Consistorul despre scandalul ne mai pomenit la biserică.

Toate aceste au fost intenționat puse la cale, ca să nu se poată face alegerea avînd poate avis, ca neținîndu-se alegerea, administratorul va rămînea paroch și lucru e gata.

În urma raportului către Consistor al protopopului, nu prea fidel, același văzînd că comedia crește, decide a trimite comisar din gremiu pe părintele Nicolae Ivan ca să facă alegerea aceasta, convoacă a 2-a oară Sinodul electoral pe 18 Septembrie a. c. st. n. și venind la Câmpeni cu mari iluziuni care și-le făcuse poate dincolo de Dealu-mare — ear' dincoace de deal, după sosirea în Abrud, unde mergîndu-i în cale protopopul Furduiu, cu care sfătuindu-se ce e de făcut, ceea ce numai ambii că vor fi știind, sosind în Câmpeni în ziua premergătoare de alegere, părintele Ioan zicea: (se prefăcea) că el va face alegerea cu ori ce preț — pe baza instrucțiilor ce le are dar' în ziua alegerii, încă pînă a merge la biserică, i-au fost spus oamenii lui Motora expres, că în biserică noastră nu vei face alegerea deoarece ce noi avem preot, altu nu ne trebuie; la aceasta pe respectivii i-a fost incurajat firește alcoolul. În biserică după liturgie voind părintele Ioan a spune ce misiune are etc., s'a început un scandal cu mult mai teribil ca la primul Sinod electoral, adresînd comisarului cuvinte ce nu se cuvin unei persoane cu o astfel de misiune și chiar în casa D-lui, necum să facă alegere și necum să poată veni la vorbă — ba nici a scrie o literă, țînîndu-l formal de mîni, sbierînd ca „în biserică noastră nu te suferim să scrii”, apoi, înjurături, sudalme mai prost că într-o cărciumă ordinară, spre scandalizarea nu numai a poporenilor ca alegătorii, ci și a pri- vaților veniți anume de la Abrud să vadă că ce autoritate poate avea părintele Ioan, fiind-că i-se dusesse vestea, că e foarte vestit intru a face alegeri unde sunt neorîndueli. De altcum poziția lui era foarte grea, de oare ce nu avea pe cine capacita, căci cei-ce-l încungiu erau unul orb, altul surdo-gîngav, apoi niște oi călbe- jite ce nici nu erau membri ai sinodului, a- fără de 2-3 oameni cari n'au ce perde, dar' unelte oarbe.

Ce impresie va fi făcut astfel de lucruri, tuscenate în biserică asupra dlui protopop al Abrudului Petru Popovici, Dr. Vasile Fodor adv. în Abrud, niște oficeri români și dame, cari venise să vadă cum se res- pectează legile noastre bisericesti, tocmai de fețe sfînte, care e lumina lunei, și cum știe face alegeri un asesor consistorial — pînă părintele Ioan se siliă de tot asuda a capacita pe surzi, părintele protopop Furduiu cu iubitul său administrator: Mo- tora rideau în altar și numai din când în când clipoteau din ochi celor adunați în jurul lui Ioan și aceia sbierau, ca să nu poată veni la vorbă.

Ortodox.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut în editura tipografiei „Mi- nerva” Strada Regală, 6, București, *Calen- darul Minervei*, o pucațiune unică în fe- lul ei. „Calendarul Minervei” cuprinde peste 100 de articole pe cât de interesante, pe atît de instructive și între multe altele următoarele:

Progresele economice ale omenirii, Scur- tarea depesilor (cifra lor), Caractere mi- tologice, Un popor model. Primul ajutor în accidente (la rîniri, arsuri, înghețare, otră- vire etc.) Știința și simțul religios, Tarifa mărfurilor, Baile noastre, Tabela de calcu- larea intereselor, Compositori celebri (bio- grafii și aprecieri), Ce dăm copiilor de citit? etc., etc.

„Calendarul Minervei” cuprinde o com- poziție muicală de D-nu Dinicu și peste 100 splendide ilustrațiuni colorate; cuprinde mai multe suplimente de artă pe hîrtie de cretă (lustruită), o foarte reușită hartă co- lorată a naționalităților din Austro-Unga- ris: „Calendarul Minervei” este însoțit de un exact plan în culori al orașului Bucu- rești. „Calendarul Minervei” cuprinde și o parte distractivă: peste 50 de ilustrațiuni umoristice. „Calendarul Minervei” este ast- fel cel mai frumos, cel mai util și cel mai interesant Calendar din România. „Calen- darul Minervei” se vinde cu 90 cr.

Legea naționalităților din 1849.

Cînd în urma înaintării armatei ru- sești, dieta maghiară din Dobrișin o lua la sănătoasă pînă la Seghedin, adevă în mijlocul poporului român și s'erb, atunceea ca și tot d'auna mai înainte, precum și pînă azi, vitejii neîntrecuți ai revoluției, strîmtozați, recunoscă deodată ca din senin, trebuința unei legi a naționalităților, cel puțin — pînă una alta, adevă pînă ar scăpa din strîmtoare.

Nu doar' pentru a-i da o cât de mi- că însemnătate, ci numai pentru a o avea și asta mereu la îndemîna spre a li-o arunca ca dovadă și ca pildă cum și cât te poți încrede în poli- ticianii maghiari, vom spune cum s'a născut legea naționalităților din — 1849.

În prima ședință a Dietei, dela 20 Iul. 1849, ministrul president Szemere, zice, că națiunea are trei dorințe: 1., ca dușmanul să fie învins, 2., ca nea- murile (népfajok) răsculate să fie îm- păciuite, 3., ca Europa să recunoască independența Ungariei.

Despre ceea a doua, așa zisă ge- nerală, Szemere a spus că guvernul vrea să resoalve această chestiune așa fel, „ca și chiar Atotputernicul, care în mîinile sale țîne soarta aceș- tor popoare”, ar putea zice despre Maghiari: „poporul acesta este vred- nic de libertate, ca a știut să fie drept față cu celelalte popoare.” Și ministrul-president a anunțat, că pro- iectul de lege despre naționalitățile, pe care guvernul vroia să o aducă încă în Dobrișin, îndată după așa con- stituire, dar n'a putut să o facă din cauza amînării Dietei, are să-l aş- terne acesteia îndată a doua zi atunci.

Horvát Mihály *) explicînd, de ce a fost adusă această lege așa de târ- ziu, spune într'altfel:

„Îndată ce s'a alcătuit ministerul în Maiu (se înțelege, deja fugind, în Dobrișin), mi- nistrul de interne Szemere începu a lucra cu rivnă la acest proiect de lege, avînd voința fermă a inaugura prin el o serie de legi, ce au să fie create în regimul cel nou. Acest lucru se cuprindea și în pro- grama ce noul minister o aşternuse Dietei; programa aceea adevă și pusesse un țel revoluționar, democraic și republican. Dar pînă-ce proiectul de lege fu făcut — ceea ce din cauza conferențelor cu persoanele naționalităților putea să se întîmple numai

câte-va săptămîni — giu- rările cereau scrieri egale: „Anatâ și mutată la Pesta. Cînd însă guvernul, din această cauză, a fost silit a aşterne acestui proiect, consiliul de ministri hotărî, ca Dietei, care se va deschide în Pesta la 2 Iulie, să fie aşternut acest proiect de lege înainte tuturor celorlalți, pentru-ca împăcarea naționalităților, atît de mult amînată, să poată fi odată serios pusă la cale.”

Și la 21 Iulie Szemere într'ade- văr a și aşternut proiectul de lege. Catastrofa maghiară pe atunci era deja sigură; stările așa se înfășiau încît nu era nici speranță că na- ționalitățile să poată afla despre o astfel de lege, și totuși „democrații” și „republicanii” Dietei din Seghe- din încă și atunci chiar se împotri- veau proiectului de lege, prin care Nemaghiarilor era să fie dată o fă- rămitură de drepturi. Ministrul-presi- dent Szemere s'a văzut nevoit a rosti o vorbire lungă pentru proiectul său și contra „democrațiilor”

Horvát Mihály eacă ce scrie despre ea: „Szemere a zis una din acele frumoase cu- vēntări ale sale, prin care a știut și a con- vinge pe ascultători și a le procura o des- fătare. El zise deschis și pe față, că mo- dul aristocratic al Maghiarilor de a privi postulatele celorlalte naționalități, dacă poporul maghiar nu se va desbrăca de el, va nimici Ungaria. Sub impresia acestei vorbiri escelente, ce ținu aproape o oră, tăcără de rușine pseudo-democrații și radi- calii, cari pe buze au mereu libertatea na- ționalei, dar granițele libertății le-au întîns numai pînă atunci, pînă unde ele se în- tîlneau cu interesele lor. Că Dieta a ri- dicat proiectul la valoarea legii, era cel puțin peoparte rezultatul vorbirii lui Sze- mere”.

Fiind votată în fugă, această primă lege a naționalităților nici nu e tre- cută (codificată) nicăeri în colecția le- gilor; o dăm în extras după cartea istorică a lui Horvát.

Eacă-o:

Libera dezvoltare a tuturor naționalități- lor ce trăiesc între granițele Ungariei, se asigură prin următoarele dispozițiuni:

1. Limba oficială a guvernului, în admi- nistrația, a legislațiunei și a miliției rămî- ne cea maghiară; privitor la celelalte limbi, încetățenite în țară, vor fi valabile urmă- toarele regule.

2. În adunările comunale ori-cine poate vorbi în limba sa maternă; limba protoco- lară, și o hotărăeste majoritatea în deplină libertate.

3. În adunările comitatense ori-cine este îndreptățit a vorbi, o poate face după plac ungurește, sau în limba sa. În comitatele, unde o naționalitate alcătuește majoritatea covârșitoare a populației, protocolul poate fi conceput în această limbă, dacă o dorește majoritatea. Dar' coresponderea cu gu- vernul și alte autorități poate fi numai în limba maghiară.

4. La Curțile cu jurați și la tribunale de prima instanță, dacă pertractarea e orală trebuie respectat principiul stabilit în punct 3.

5. Garda națională (nemzetőrség) va avea comănduire în acea limbă, în care se per- tractează la afacerile comunale.

6. Învățămîntul în școlăle elementare se face în tot d'auna în limba comunei poli- tice sau bisericesti.

7. Limba matriculelor și peste tot limba afacerilor bisericesti va fi în tot d'auna lim- ba folosită de sinodul bisericesc.

8. Singuratici pot să și înalteze petițiile la ori-ce autorite în limba lor maternă.

9. Sinodul bisericii ortodoxe poate fi convocat în fiecare an, astfel că va putea aduce hotărâri în toate afacerile religioase și școlare ca și celelalte confesiuni. Din drepturile sinodului fac parte alegerea epis- copilor și rezolvarea chestiunei: oare popoa- rele român și s'erb au să steie tot împreu- nate sau să se despărtească bisericeste.

le credincioșilor ate acele avantajii, pe care le statul acordă bisericilor și școlilor celor alte confesiuni.

11. Credincioșii ortodocși, și chivernisesc și manipulează fondurile lor bisericesti și școlare.

12. Pentru credincioșii ortodocși se va înființa în Pesta facultate teologică.

13. Numirile la toate posturile și demnitățile se fac exclusiv numai pe temeiul meritelor și capacității, fără nici o considerație la naționalitate, ori religione.

14. Guvernul se împuternicește, adevărat se obligă a întrupa principiile exprimate în prezenta lege.

15. Guvernul se împuternicește, se însărcinează mai ales cu aceea, ca să asculte pretensiunile juste ale Românilor și Sârbilor și să pună capăt la toate plângerile lor întemeiate, sau din puterea sa proprie, sau printr-o un proiect de lege, de adus adunării naționale.

16. În sfârșit guvernului se dă putere deplină a amnestia, în numele națiunii, pe toți aceia, cari în timp determinat vor depune armele și jurământul pe independența națională.

Horvâth zice, că legea din Seghedin a avut numai o singură greșală, anume, că n'a fost adusă în Martie 1849. Câtă făcărnicie, câtă prefăcătorie, am zice chiar perfidie, atât în spusele lui Horvâth, cât și în toată treaba cu „legea naționalităților“, dictată de frică și în presimțirea celor ce arau să se întâmple la Siria, ori alt loc, ear' fabricată iute-iute, în fuga cea mare. Fabricatul acesta fraudulos nu că a avut „numai o singură greșală“, ci avea o sută și una de păcate, dintre care cel mai greu a fost tocmai isvorul necurat din care a eșit; apoi toate cusururile ce se leagă de o astfel de obârșie, mărite prin pripeala împregiurărilor.

Așa sunt ei: când se află în strimtoare, și se lingusec, ear' după ce a trecut primejdia, hai' cu bâta și securea în cei-ce i-au ajutat pe dragii noștri stăpânitori.

Slovacul.

PARTEA ECONOMICĂ.

Pelagra și maghiarisarea.

Ce titlu contra? ar putea cineva zice, și totuși e adevăr.

În zilele trecute în cea mai răspândită foaie economică din capitala țării, în „Köztelek“, a apărut din peana savantului Baross Károly un studiu, că în ce stă pelagra și cum s'ar putea vindeca boala această cumplită.

Să vedem ce zice dl Baross Károly, pentru că boala așa numită pelagra stă cu mult mai aproape de noi Români, decât să putem trece cu vederea asupra ei.

Cum se ivește pelagra? Și în ce stă? Foamea este începutul.

Nevoia omului flămând o naște, și miseria, sărăcia o crește într-o măsură, cât omul devine nu numai incapabil de lucru — slăbește — dar' își pierde și mintea, firul cugetării omenestii și devine sâmbatic — nebuneste.

D-voastră, domnilor, cari locuiți între popor, nu poate să nu fi văzut oameni cu mâinile îngâbenite și despoiate de piele, oameni pe față, urechi, nas, plini de bube, din care curg puroaie, picioarele așijderea despoiate de piele, slăbiți de puterile nervilor în urma foametei, nutriți numai cu simplitul mălaiu și și acela mălaiu puțin.

Anul trecut 1897, cu mare tărie, în urma recoltei de tot slabă s'a întins și reslăbit boala aceasta, căci altcum ministerul afacerilor interne nu ar fi emis o comisiune de a studia boala aceasta.

Și ce a văzut comisiunea aceasta, cu

care și dl Baross a umblat în câteva locuri?

Văzut-a pe lângă oameni coplesii de boala pelagra, miseria — nu numai sărăcia simplă — în golul ei înspăimântător.

Sate a aflat în comitatele Sălăgiu, Cluj, Sătmar, Turda-Arieș, unde oamenii nu aveau nutreământul recerut, numai mălaiul și și acela în măsura de a nu peri, dar' nu ca să poată trăi.

Nu voesc a descrie miseria, căci ne este cunoscută și nouă.

Mă voiu mărgini numai să vă spun că unde concludem dl Baross.

Fiind dl Baross sătul de vedenia miseriei s'a despărțit de comisiunea savanților doctori, s'a urcat pe vagoanele căii ferate de stat și călătorind spre falnica capitală Budapesta i-a venit să facă asemănare între frumoasele bulevarde, între locuitorii falnici ai ei și între bieții țărani. Și ce să vedeți?

Zice, că oare cum poate fi așa de mare sărăcia în poporul țării când din sudoarea lui se cheltuesc milioane pentru înfrumusețarea capitalei. Drept și noi zicem, că cum?

La asta să ne răspundă înaltul guvern care administrează afacerile țării.

Dl Baross ne spune, că pelagra s'a aflat și între Maghiari, ciangăi, așadară se vede că sărăcia nu este exclusiv numai a Românilor, ci e comună cu toate popoarele din țeară.

Maghiarii se fac socialiști, Slovacia și Ruthenii, Sécuii emigrează; numai noi Români stăm lângă locurile noastre strămoșești ca și câtă nouă ni-ar fi scris „hazánknek rendületlenül légy hive“.

S'a constatat, că pelagra, mai cu samă în comunele sărace, și are cuibarul și aflatu-s'a că în Calota-mare (com. Clujului) darea comună așa numita cheltuială e 100%.

Eată dar' de ce suntem noi Români săraci și de ce ne vine pelagra!

Domnii din comisiunea emisă de ministru ne spune, că poporul trebuie născut să se hrănească mai bine.

Dar' cum am pute ajunge la aceasta, când turmele bogățiilor, gârmețul sêracului sunt nimicite de boala porcilor, oile le-au nimicit căbeaza, galițele le-a strivit earăși o boală epidemică și statul ne cere să plătim darea, ba încă se mai cere în unele comitate și dare suplimentară pentru mai multe scopuri, locuitorilor flămânzi nefolositoare.

Ne spune comisiunea despre un notar urgur, că s'ar fi exprimat astfel: „Ce, Românilor, acestui blăstămat (komisz) să-i mai dai și fertură, atunci cine poate răsi cu dînsul“?

Și despre acest model de notar s'a adevărit, că a jefuit (baracsolt) 200 jugere de pământ de la bietul popor.

După dl Baross s'ar putea vindeca boala pellagra, dacă poporul ar ști cultiva grâul, mazărea, linte, cartofii și ar sporii porcii, dacă ar mânca galițe, porc, capră, oaie și ar ține vaci cu lapte, muierile ar ști face bucatele și ferturile.

O Doamne, doamne, ce statuă o să ne ridice dl Baross pentru descoperirea aceasta, că prin povețele lui s'ar mântui un popor întreg, ori barem o mare parte din popor orașeanul țării acesteia.

Dar' dl Baross își cere parte și din politică de naționalitate. Învițând poporul a trăi mai bine l'ar străforma trupește și i-ar da alt caracter mai bun și ministrului de culte cu mult mai ușor i-ar fi ca să facă din Români, Unguri.

De ce e bună pelagra? Vedeți, că și prin miseria octroată de stăpânirea îngrijată de starea poporului ni-ar lua naționalitatea noastră, ba să poată ni-ar strămuta întru toate în unguri!

D-le Baross ea'n ascultă-ne și pe noi!

Noi nu știm nici un studiu asupra pelagrei. Nici nu suntem pregătiți să

combate cu mulțimea operatelor, cari d-voastră v'a stat la îndemână, ci numai vom spune pricinele, că de ce nu poate poporul nostru înainta — pe cum o susțineți d-voastră.

Noi, cari locuim tot între popor și care vedem cum trebuie să se lupte poporul aceasta pentru existență, să vă întrebăm pe d-voastră, oare de ce le este iertat unilor domni să detragă din banii pentru cari au lucrat bieții oameni și au rădat în iarnă frig și ger, și când s'au ivit plânsorile bieților oameni în foile d-voastre anume, în „Hazánk“, despre abuzurile făcute în Debrești cu exploatarea pădurilor de acolo, nu au căpătat nici un drept bieții oameni?

Cum să-si poată crește vitele poporeni, când îi eschideți cu caprele din pășunile lor proprii?

D-nule Baross! D-ta ești agrarist, trebuie să-ți aduci aminte, că cu câțiva ani mai înainte un deputat (mi se pare dl Smialowsky) a pledat în dieta țării, ca să nu se oprească poporul a-și pășuna caprele în păduri și totuși ce vedem? Leg a din 1879 despre păduri e mai viguroasă, ba domnii pădurari ne prigonesc și zic că caprele trebuie nimicite. Oare unde să le ținem!

Nu ai face bine să ne răspunzi?

Pentru ce trebuie ca comunele se plătească pe domnii veterinari cari prescriu bietului țeran rețete contra splinei de 6 fl? Și vaca sêrmanei vêlue înaintea întrebunșării medicamentelor piere și diurna dlui veterinar și speșele medicinii cu execuția se scoate dela biata văduvă?

De ce trebuie să cumpărăm mașinile de destufectat de la Tarnoczy (cel vestit) și să ruginească la careva comună?

De ce trebuie să suferim cum ni se impune cheltuelile comunale pentru scopuri de cari noi nu avem nici un folos, dacă toate acestea nu de aceea, ca să ne slăbiți în toate părțile vieții? Și ca d-voastră să ne scoateți din înghețul morții?

Nu, domnule Baross, că d'ară nu am voi să învățăm, și-am pus întrebările aceste, numai de aceea și-le punem ca d-ta cugetându-te să vii la concluziunea, că noi am ști trăi bine și nu ne-ar frânge pelagra, dacă administrarea ar decurge spre binele poporului.

Nu te supere pe d-ta, că se află între noi, cum o susții d-ta, numele Kozma, Kiss, Kádár și că acestia sunt romanisați, las să ne supărăm noi, că strămoșii noștri, fiind pe la curțile d-voastre, au căpătat numirile aceste, ne bucurăm însă că și-au știut păstra graiul primit de la mamele lor. Văzut-ai dl Baross românii lucrători nu pe o zi două, numai în decursul anilor? Te uită la ei cum se slăsc, cum se ajută, și lor totuși nu li-se ajunge, de ce oare?

Pentru că mulți sunt, cari de pe Români răbdurii sug o țță dulce pentru ei și Românul totuși rămâne.

Nici nu piară!

P. Barbura.

Banca „Tatra“ a Slovacilor.

Slovacia au mai multe așezăminte de credit mai mici, cari toate propășesc bine; numai banca lor „Tatra“, singură ce o au, în orașul Turceansky—Svati—Martin, suferia de la înființarea ei, de multe necasuri și chiar perderi, mai ales din cauza concurenței necinstite și a tot felul de uneltiri ascunse din partea celor ce ar fi dorit să nu trăiască. De vre-o doi-trei ani încoace însă a început totuși a birui în parte greutății, înființând chiar mai multe filiale în diferite orașe. Mai zilele trecute direcțiunea băncii a ținut ședință, despre care foaia slovacă „Národné Noviny“ scrie următoarele:

„De doi ani de zile banca „Tatra“ se desvoaltă într'un așezământ de bani tot mai extins; mai ales în anul curent propășirea ei a luat un avânt foarte îmbucurător. Numai centrala ei din T.-S.-Martin a fost cercetată până azi (17 Decembrie) de 18.000 partide. Suma depunerilor se ridică, în

cea dintău jumătate a anului, la 2,104,800 florini; cu ziua de 15 Decembrie la 2,254,000, adevărat cu 355,000 mai mult decât suma depunerilor din anul trecut pe acest răstimp. Întreg capitalul băncii pe care îl administrează banca, se ridică la 3,363.000 fl. Câștigul curat pe jumătate a anului curent, reprezintă 210,000 florini, ceea ce corespunde cu 10% din sumei acțiunilor; ear' în a doua jumătate a anului se va arăta câștig mai mare. Cu un semn ce trebuie scos la iveală în înpregiurările noastre răstruse și modeste observăm, că banca noastră prin iuteală hărnicia cu care isprăvește trebile, pe ce merge tot mai mult se face cunoașterea și mai departe, peste hotarele țării, adesea și la băncile din străinătate. Astă, șaptilă, de la 1 Iulie până la 10 Octombrie a. c., adevărat în răstimp de trei luni, a trala ei din loc a făcut un schimb cu rate valori (monede și cambii) în suma de 342,009 mărci nemțesti, și a vândut în suma de 312,000 mărci“.

Pentru ca cetitorii, ear' mai ales cei ce se înțeleg la trebile bancherești, să judece drept această propășire a băncii noastre trebuie să spunem că orașelul T.-S. Martin băgat între mulți înalți, nu numără mai mult de cât vre-o 2500 locuitori.

Poame înghețate. Că poamele înghețate mai ușor se desghiață, dacă le punem apă rece, e o părere greșită. Prin călzirea peste un grad a locului, unde află poamele, mai ușor se poate ajunge țintă. Nu e cu puțință să se încălzească localul, atunci le mutăm de altă parte. De să arată aparințe, că poamele și desghietare nu se vor putea folosi, atunci le ținem înghețate până când vom avea lipsă de ele, ca să le mâncăm. Dacă poamele înghețate foarte tare, după desghietare le lăsăm să stea și măcar vreme scurtă, atunci se putrezesc.

Udatul pământului din grădina în timpul de eamnă. E foarte folositor să țină pământul din grădinile de eamnă și de pomi în stare umedă, ceea ce e mai ușor o vom ajunge așa, că vom pune pământul cu sapa ori cu hârșeul. Conștientul stau în pământ acoperit cu jur împrejurul tulpinei, acolo să se earba, căci ea împedecă străbăta în lăuntru pământului. Dacă locurile sunt atunci să facem șentulețe, ca apă să se poată scurge așa ușor. Prin porocul poate să sbea foarte multă apă, ce nu-i strică mai ales în vreme de ier. Apa ce se adună în curte ori pe ler din grădina să ne nisuiim a o condela la pomi și să nu lăsăm, ca ea să se scurgă în altă parte. Dacă vremurile de ier, cembrie și februarie nu s'ar întâmpla o foarte potrivit, ca la sfârșitul ier, să ude pământul pe cale măiestrită. De pentru nutreirea pomilor e foarte în uț, căci rădăcinilor le priește mai bine pământul își are umezeala de lipsă, de când locul e uscat.

Tăiatul porcilor. E un lucru foarte cunoscut, că nutreământul are foarte mare raturire asupra bunăstării și grăsimii că și a slăninii porcilor. Tot așa întru asupra păstrării și ținerii cărnei. La tăia ori ce întărire a animalului să se înțere, căci aceasta înfrurește asupra țării pe vreme mai îndelungată a cărnei. Chiar nu să acresc când animalul e pe pie, când dacă se svircolește mult, atunci ei nu pot fi așa de buni, cum ar trebui să fie. Cu cât mai greu e lupta cu moartea cu atât mai mult se sângeră carnea. Înainte de tăiat, porcii trebuie să se odihnescă vre-o 16 până în 20 de ore, să mănecă nimic, însă apă proaspătă să li dea. Uciderea să se facă cât se poate iute, sângele însă să se scurgă cum cade. Carnea trebuie să se răcească, dacă se așteaptă cu dărăbăritul, atunci alt minoasele din carne să îndepărtează carnea să păstrează mai bine. Prin prili pîrlului la porci, slămina să ține mai mult și mai bine.

NOUȚĂȚI

Arad, 30 Decembrie n. 1898.

Noi interdicții. D-nii Grigorie... preot; Aurel Danciu, Ioan Danciu, George David, Nicolae Bieșan preot; Virgil Todescu, Simion Dandea și Ioan Naicu, din Bucium-Șeasa...

Secretar al băncii „Albina” a fost ales dl. Ioan David — Felicitările noastre!

O faptă frumoasă. Primit următoarele din comuna Leuceștii, de lângă Beghei: în comuna noastră avem vor înființat, încă de prin a. 1881, la stăruința și îndemnul preotului D. D. preot și inspector școlar Adam Rosa...

Iancu dela codru.

De la Dunăre. De vr'o zece zile apele Dunării până la orașul Baia scad mereu, pe când în jos de la acest oraș, cresc rapide. Din mai multe ghinturi de pe malul Dunării se vestește gheață plutoasă.

Mușcați de câne turbat. În comuna Szakálháza lângă Timișoara s'a întâmplat, că săptămâna trecută un câne turbat a mușcat vr'o 20 oameni. Toți au fost duși la Budapesta, în așezământul Pasteur, unde se lecuește această boală.

Un protopop harnic. Dl. Teodor Ceortea, protopop în Cojocna a pus temelie la o fundație, care va purta numirea de „Fundatiunea Andreiu Șaguna”, din care se vor ajuta școlarii săraci și învățecii de la meserii din Turda și jur.

Dăruire. Din privilegiul morții surorii sale dl. Teodor Nica, din Brașov a daruit 100 fl. pentru internatul susținut de „Reuniunea femeilor rom.” din Brașov.

Fidanțare. D-șoara Angela, fiica dlui Nicolae Coșariu, asesor la casa orfanală din Timișoara s'a fidanțat cu dl. Constantin Pepo, forestier la comunitatea de avere a fostului reg. confin. hân. nr. 13 din Caransebeș și sublocotenent în rezervă la reg. de inf. nr. 2.

Pentru monumentul lui Șaguna. Vrednicul director al școlilor medii gr.-ort. române din Brașov publică darea de seamă despre colecta făcută la elevii gimnasiului și școlii reale iaf. din care rezultă, că s'au adunat 82 fl. 10 cr. Nu numai profesorii, dar' nici un învățator român s'a nu nesocotească buna porneală de a ridica monument celui mai vrednic Metropolit al Românilor din Ardeal și Ungaria.

nească să nu fie, care să nu fi contribuit la colectă!

Minciuna — arma lor. Jupânii patrioți de 5 piștele din Soborșin cum aflaseră, că Românii au convocat adunarea de protest în cauza hoților de la comitat, săriră din cuiburile lor ca mușcați de șerpe și se aruncară asupra bărbaților, pre cari i-au știut în fruntea mișcării. Văzând însă, că nici cu prietenia, nici cu presiunile și intimidările nu-i pot abate de la hotărârea luată, recuseră la armele lor — vrednice de deșăii, — la minciuni și calomnii debitate la adresa convocatorilor în „A. és V.” Credeau adecă, că înproșcând pe convocatori, cu calomniile și minciuni, vor zădărnici și succesul adunării, și să-și răsbune asupra conducătorilor. Desfăteze-se periculații în calomniile lor patriotice, cu cari precum nu au ajuns una, nu vor ajunge nici alta. Românii știu cum să aprecieze minciunile foilor maghiare și cunosc prea bine și vredniciile bravilor preoți insultați, — ca convocatori ai adunării de noi patrioți, — dar' cu atât mai stimăți și iubiți de Românii.

Cas de moarte. Emanuil Papp, cantor — învățator gr. cat. român în pensiune, preaiubitul părinte al profesorului dela liceul din Arad, Georgiu Papp, după lungi și grele suferințe a repausat la 27 Dec. a. c. în etate de 68 ani. Repausatul a fost multă vreme înv. în Soconzel comitatul Satumare. Fie-i țărta ușoară și memoria binebucurată!

Româneă bravă. D-șoara Maria Pompilian, laureată a facultății de medicină din Paris, a obținut premiul de fiziologie, pe care Academia de științe din Paris îl dă anual pentru cea mai bună lucrare.

Lărgirea gării din loc. În Primăvara viitoare se va lărgi gara din loc. Lucrările vor ține vre o 10 ani.

Petrecere cu joc în 8 Ian. st. n. să va arangia o petrecere cu joc în Brebul. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară.

Fotografarea stomachului. Doi profesori universitari din Germania și-au pus de gând să fotografieze stomachul așa cum e el înăuntru și nu la vre-un mort, ci la om în viață. Ei bine, cum să o facă? Au întocmit într'adevăr un aparat (unealtă) fotografică așa de minitelul încât pot să lăbaze, ch'ar prin gură înjos în pântecile omului. Sunt adecă niște boale de stomach, când omului trebuie să i-se introducă în stomach o țevă de cauciuc de câtră doctor. Ei bine ori și cine rabdă a i-se baga o astfel de țevă, i-se poate fotografia și stomachul cu aparatul pomenit mai sus, care e lung numai de 66 milimetri și larg numai de 11 milimetri. Nu facem descrierea amănunțită a aparatului, fiindcă ar fi prea mult; ca o minunație peste măsură de mare amintim numai, că în țeva cea se bagă încă o altă unealtă mică, de la care vine lumina electrică pentru a ilumina întunerecul din stomach. Și încă ceva: nu numai o fotografie se poate scoate, ci în 10—15 minute se pot căpăta 50 chipulețe și anume de pe întreaga suprafață de dinăuntru a stomachului, fiind că aparatul se poate învîrți cu mâna din afară, ori cum vopște omul ce umbă cu el. Ear' cel ce i-se face această operație, nu simte de loc ceva durere, nici chiar neocomodate. Se înțelege că această descoperire e de mare însemnătate pentru medicină.

Un învățator nefericit. În comuna Henkő din comitatul Spiš (Szepes), și-a curmat zilele aceste viața un învățator bătrîn de 76 ani, cu numeig de Ioan Krusper. Anul trecut în ciuda vârstei sale așa de înaintate, omul a fost încă voinic și sănătos; când deodată i-se întâmplă nenorocirea mare, că la o vânătoare împușcase din năbăgare de seamă pe propriul său fiu, într'un oraș apropiat. De atunci bătrînul se făcuse posomorit de tot și scădea mereu în puterile-i trupești; acum trei săptămâni i-a murit nevasta, cu care 50 ani d'a rëndul trăia, împărțind bucurii și necazuri cu ea. Văzându-se astfel singur și singurel pe lume, și pierde, săracu, cumpătul și se spânzură. Cel-ce e tare în credința cătră Dzeu și are necontent în inima ochilor, suferințele lui Isus Christos, nu o

face; prin sinucidere la ori-ce cas omul s'evârșește un păcat.

Calendar portativ pe anul 1899 întocmit și edat de d. Ioan Baciu, preot, director de bancă, membru mai multor societăți culturale, economice și redactor la „Revista literară”. Acest calendar din punct de vedere economic este foarte practic și poate fi de mare folos atât pentru plugari, comercianți ș. a. Pe lângă partea calendaristică, genealogică, de țiguri, timbre, competențe, poste și telegraf cuprinde catalogul cărților din literatura agronomiei române, registru pentru cărțile împrumutate, tabelă de termeni, jurnal de cassă, buletin meteorologic, registrul servitorilor, conspectul lucrătorilor angajați la lucru, proiect de statute pentru însoțiri agricole, o mică dar' aleasă colecție de cântece ocazionale și alte scrieri de folos și întocmiri pentru însemnări economice. Tipariul e frumos și curat; tipografia însă nu e indicată. Legătura e solidă, formatul corespunzător. Prețul calendarului e 3 coroane; ear' expedat prin postă cu 30 bani mai mulți. A se adresa la autor în Sajó Solymos u. p. Nagy-Sajó.

Cei miloși din Timișoara și jur s'a se înădure a ajuta pe s'ermăna Florica Albu, mamă a cinci copii (locuește în Iosefstadt, Pragergasse 11). Mai ales acum de sărbători să-și facă milă ajutând-o cine cu ce poate, căci e văduvă și copii toți 5 sunt mici și neajutorați.

Din public.

Convocare:

Adunarea generală ordinară a reuniunii noastre de lectură s'e convoacă prin aceasta pe duminică, în 10/22 Ianuarie 1899 la 3 ore p. m. cu următorul program:

- 1. Raportul comitetului. 2. Raportul casarului și alegerea unei comisuni pentru revidarea socotelilor. 3. Alegerea comitetului. 4. Stavărirea bugetului pe anul 1899. 5. Eventuale propuneri.

Orșova, la 10/22 Decembrie 1898.

Vasile Ségércian Traian Hențu V. preș. reun. not. reun.

Posta Redacției.

Ab. 1258. Alegeți pe cine vă place D-Voastră, poporului, ear nu pe cine vrea gângavul de fibrău.

N. Dragancea, Oil. Impotriva mișelilor din foile ungurești puse la cale cine știe de ce mișei, mai bine e dacă răspunzi print'un profund dispreț. Nu merită să stai de vorbă cu ei.

Const. Zerneă, Comlăuși, Stefan Sarandan Șiria. D. Voastră sunteți în regulă cu plata. De-ar fi toți așa!

Învitare la abonament

Decșidem prin aceasta abonament pe Quart. I respective semestrul I 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

- Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an ” 5.—
Pe 1/4 an ” 2.50
Pe o lună ” 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foilor de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI”

Repriviri economice:

Prețurile bucatelor peste tot, în decursul săptămânei nu s'a prea schimba fiind cererile pe piețe cam slabe, afară de porumb (cucuruz) care a fost mai căutat.

Prețurile:

Table with 2 columns: Item and Price range. Items include Grâu, Săcară, Orz, Ovės, Cucuruz (porumb) vechiu, Cucuruz nou.

Prețuri cu termin.

Table with 2 columns: Item and Price range. Items include Grâu pe Martie, Aprilie, Săcară pe Martie, Cucuruz pe Maiu, Ovės pe Martie.

Diverse:

Făină:

Table with 2 columns: No and Price. Prices for various flour types (No 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Făină: de săcară:

Table with 2 columns: No, 00 and Price range.

Tărîțe fine fl. 3.95, comune fl. 3.90

Meiu (măl. măr.) Nr. 0 1 2 3 0

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Fasole albă s'a vënd, boabe rot., Linte fără gărgărițe, Mac, Semănță de cânepă, Chim, Unsoare de porc, Slănină, Prune, and various oil prices.

Semințe:

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Trifoiu roșu, Lucernă, In, Ulei de napi, and various oil prices.

Pei lucrate:

Table with 2 columns: Item and Price. Items include prima Einsatz-Terzen, Zweisatz, Dreisatz, and de bivol.

ULTIME ȘTIRI

Din Dietă.

Budapesta, 29 Decembrie.

Apponyi s'a năpustit cu noue dovezi asupra lui Bánffy, arătând lămurit de câte-ori acesta a tras pe sfoară atât pe siguratici deputați, cât și pe toate partidele, mai ales însă partidul lui Apponyi.

Bánffy s'a sculat să se spele, dar s'a ridicat o așa grozavă larmă în contra lui, încât abia putu vorbi ceva. Cele mai murdare injurături i-s'au aruncat în față, dar' el nici circ; le-a înghițit toate.

Mai ales deputatul Rakovszky a fost nelendurat față cu Bánffy; zise, că-i lipsește acestuia ori-ce cinste personală. Alții strigau: „Fiecare cuvânt, cel rostește Bánffy este minciună. Ori-și ce ar spune, degeaba vorbește, că nu-i credem absolut nimica.”

Din partea guvernamentală mereu se scot noue propuneri de împăcare, dar opoziția până acum toate le-a zădărnicit.

Atâta e sigur, că dacă Bánffy nu va abzice în aceste două zile, Duminecă, la 1 Ianuarie, va intra starea „afară de lege.”

Editor: Aurel Popovici-Barciann.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirianu.

TEORIA DRAMEI

de

Dr. IOSIF BLAGA

profesor în Braşov.

„Această carte preţioasă e scoasă la lumină cu ajutorul fondului „Coresi“ întemeiat de profesorii dela „Colejele din Braşov. „Teoria Dramelor“ e menită ca manual al limbii materne pentru cl. VII gimn., dar e menită să facă servicii şi lumii mari româneşti. Costă 1 fl. 80 cr. (4 lei 50 bani)

La tipogr. „Tribuna Poporului“

se execută tot soiul de

Cărţi de vizită

Tiparul cel mai variat şi mai frumos.

Preţurile mai mici ca ori şi undă.

Călimdarul Minervei

Cel mai valoros şi mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustraţii ce au ieşit din atelier tip. românesc.

Multe din ele reprezintă localităţi şi porturi din Ungaria şi Transilvania.

Călimdarul acesta apărut în tipografia Minerva din Bucureşti e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagină pentru preoţii, învăţătorii, notarii, avocaţii, medicii şi toţi inteligenţii români, dacă nu s'ar cumpăra acest călimdar pe 1899.

Preţul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpăra dela Administraţiunea „Trib. Poporului“.

Fondată la anul 1830.

COMPACTORIA LUI

ALOIS WELSER

în Arad, piaţa Libertăţii Nr. 3.

Se recomandă publicului românesc din Arad şi jur.

Primeşte tot soiul de lucrări ce taie în specialitatea compactoriei. — Toate comandaşele se execută prompt şi iute.

Preţurile cele mai moderate.

247 5—

Fondată la anul 1830.

Cele mai frumoase şi cele mai potrivite

Cadouri de Crăciun şi Anul-nou

se pot cumpăra în

bijuteria lui**Francisc Weinberger**

259 1—3

în edişia iul Hotelului Central. Arad.

DE VÎNZARE

Negutătoria de lemne a lui „Fally Iános“ mai înainte a firmii „Beahr Frigyes şi cons.“ aşezată pe intravilanul între Pecica-română şi cea ungurească, în cel mai acomodat loc, în urma morţii proprietarului, se vinde din mână liberă, dimpreună cu toate lemnele de edificare scânduri şi cu o masă mare de stângini lemne de foc.

Informaţiuni mai deaproape să pot câştiga dela subscrisul.

Petru Trutia.

advocat în Arad.

258 1—3

Imprumuturi ieftine pe amortisaţie

Recomand în atenţiunea on. proprietari de pământ şi proprietari de case în Arad centru, că prin mijlocirea mea pot obţine până la cele mai mari sume şi pe lângă condiţiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaşionale cu amortisaşie de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remuneraşie, convertese datorii vechi, de asemenea la dorinşă anticipez de la mine cheituelile de intabulare.

Provoacându-mă la faptul, că de mai mulţi ani la foarte numeroşi iuşi l-am implinit spre cea mai mare mulşamire a lor trebuinşele de imprumuturi, rog cu toată stinca pe on. domni proprietari de pământ şi proprietari de case, ca în propriul lor interes, cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ şi 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile şi moşii 220 15—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

MARE DEPOSIT!!

Tea, Rum, Cogniac, Portocale, Smochine, Lămâi precum şi tot soiul de **delicatese** se pot afla în prăvălia mea şi se pot cumpăra cu cele mai moderate Preţuri.

MORITZ SAMSTAG.

256 2—5

Piaşa Arpad Nr. 4 (vis-à-vis de templul israelit).

A apărut!!

şi se află de vânzare la administraşia „Tribuna Poporului“.

Lupta pentru drept

de Dr. Rudolf Ihering traducere de Teodor V. Păcăşian cu preţul de 1 fl. exemplarul plus porto postal.

Administraşia

„TRIBUNA POPORULUI“**Banca generală de asigurare mutuală.**

(33) 81—

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

asigurăază pe lângă condişionile cele mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc şi exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viaşa omului în toate combinaşionile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morşii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Desluşiri se dau, şi oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiş, Bihor, Ciănad, Caruş-Severin, Timiş şi Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etajul al II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.